

Odgovornost pred skupnostjo

Razumevajoč pravilno pooblastila, ki jih je dala družbena skupnost delovnim kolektivom glede razdelitve dohodka in dobička, je največji del podjetij v l. 1957 izvrševal pravilno razdelitev na plače in sklade prizadevajoč si, da bi osebni dohodki posameznikov naraščali v skladu s povečanjem proizvodnje, prometa in delovne storilnosti. Po eni strani so puščala v svojih skladih zadostna sredstva, pri čemer so težila za tem, da bi z njimi še bolj izboljšala proizvodnjo v prihodnjem razdobju. Odvajala pa so tudi ustrezne vsote za nagrajevanje delavcev in uslužbencev po dejanskem prizadevanju in zaslugah za pospeševanje proizvodnje in poslovanja kakor tudi po upravičenem gospodarskem kriteriju.

Del podjetij, ki so bila v manjšini, pa tega ni dovolj upošteval in je pušcal v skladih majhna ali pa nobenih sredstev, medtem ko je dohodek oziroma dobiček večinoma razdelil za povišanje plač delavcev in uslužbencev, tako da so njihovi prejemki porasli nesorazmerno bolj kakor splošni porast proizvodnje in delovne storilnosti, kar pomeni, da niso bili zasluženi.

Tisk je te dni pisal o teh podjetjih. Ankete in analize so pokazale, da so bila tudi taka podjetja, ki so v prvih treh tromesečjih l. 1957 razdelila tudi po več plač po tarifnih postavkah, ne da bi hkrati odvedla niti najmanjša sredstva v svoje sklade. To posebno velja za nekatera trgovinska podjetja. Neko tako podjetje v Beogradu je na primer razdelilo 11 plač nad plačami po tarifnih postavkah, v sklade pa ni vložilo niti dinarja, čeprav je dobro znano, da je krepitev skladov prav v trgovini nujen pogoj za njeno pravilno in boljše funkcioniranje. Od 131 anketiranih podjetij notranje trgovine jih je 284 razdelilo 4 do 6 plač več, 51 podjetij 7 do 10, štiri podjetja pa 10 in več plač.

Delitev tako visokih plač ni samo nesocialistični odnos do premoženja in naloge, ki jo je skupnost postavila tem podjetjem, temveč tudi zgled za nesolidno in potratno gospodarjenje. Družba zato ne more ostati nezainteresirana nasproti takim pojavom. Odtod tudi kritika, ki jo te dni slišimo v javnosti proti takim postopkom in neodgovornosti posameznikov.

Po pravici se zastavlja vprašanje, kako je moglo priti do takih, čeprav osamljenih pojavov? Do njih je predvsem prišlo pri majhnih in premalo razvitih podjetjih zaradi pomanjkanja zavesti članov organov upravljanja ter delovnih kolektivov teh podjetij, prav tako pa tudi zaradi pomanjkanja družbene kontrole po množičnih organizacijah — Socialistični zvezi, Zvezi komunistov, sindikatih itd. Odgovornost za to nosijo delno tudi tisti ljudski odbori, ki niso izkoristili svojih pooblastil, da lahko odredijo gospodarski organizaciji, da mora obvezno vložiti določeni znesek dohodka v svoje sklade.

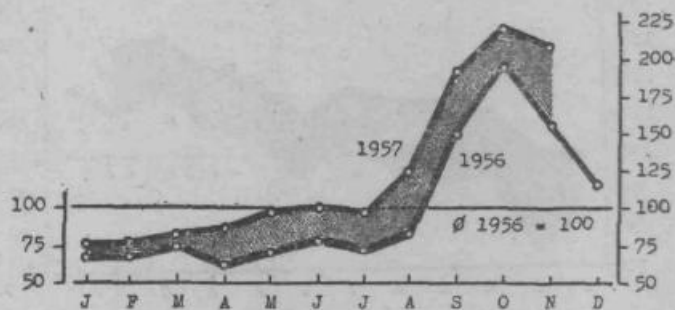
Da bi se v prihodnje, posebno pa pri končnem obračunu dohodka za l. 1957 ne zgodili taki primeri, je zvezni izvršni svet te dni dopolnil in spremenil uredbo o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Po teh dopolnitvah bodo lahko občinski zbori proizvajalcev v prihodnje odredili tudi višji odstotek za odvajanje v družbene sklade podjetja, kakor je to določeno s predpisi. To tako, da mora tisti del dohodka, ki bo izločen za izplačilo osebnih dohodkov, ustrežati doseženi delovni storilnosti proizvajalnih podjetij in dejanskemu povečanju prometa v trgovini, ne upoštevajoč monopolistične in konjunkturne ugodnosti. Tudi zadržne organizacije bodo mogle v prihodnje razdeljevati ristorno svojim članom prav tako pod pogojem, da bodo poprej odvedle zadostna sredstva v zadržne sklade in na temelju odstotka dohodka, ki ga bo določila Glavna zadržna zveza FLRJ.

Prav tako so bile dopolnjene tudi določbe, ki se nanašajo na premiranje. Sloneti mora samo na dosegi izredno dobrih rezultatov v proizvodnji, za katerimi mora stati gospodarski račun in opravičilo, ne sme pa se spremenjati v neko stalno obliko povišanja plač. Zbori proizvajalcev so pooblašteni, da vodijo o tem strog račun. Od gospodarskih organizacij lahko zahtevajo, da delavski sveti ponovno proučijo premijske pravilnike, če niso zasnovani na teh načelih.

Pokrenitev teh ukrepov ne pomeni v bistvu ničesar novega. Ljudski odbori so že doslej imeli pravico posredovati pri razdeljevanju skupnega dohodka. Ti ukrepi ne pomenijo nadalje spreminjanje sedanjega sistema razdelitve. Pomenijo samo še večjo zaposlitev vseh družbenih činiteljev — komun in družbenih organizacij, ki morajo vplivati v smeri dviganja socialistične zavesti tudi pri tistih kolektivih, ki doslej kot člani družbene skupnosti niso pokazali dovolj skrbi za vsklajevanje osebnih in splošnih interesov. Splošni napredek tako posameznikov kakor skupnosti kot celote pa je mogoče graditi samo v harmoniji teh interesov.

S. Šehagić

ŽIVILSKA INDUSTRIJA

Indeksi proizvodnje živilske industrije
(baza: povprečje 1956 = 100)

Živilsko industrijo Jugoslavije sestavljajo različna podjetja, ki bi jih mogli razdeliti na več posebnih industrij. K njej prištevamo mline, pekarnice, sladkorne tovarne, oljarne, klavnice, konzervno industrijo, pivovarne, škrobarne in celo vrsto podobnih podjetij. Po naglici razvoja ni šla ta industrijska veja v korak z nekaterimi drugimi vejami. Pogoj za njen

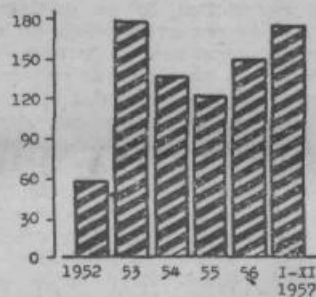
Proizvodnja sladkorja je v prvih štirih mesecih kampanje presegla lansko proizvodnjo za 20 tisoč ton. Manjkajo še decembrski rezultati, toda že lahko trdimo, da je bila proizvodnja sladkorja v l. 1957 ena izmed največjih, če ne celo rekordna. Doslej smo ga največ proizvedli v kampanji l. 1951, ki se je končala šele januarja 1952 in dosegla 208 tisoč ton. V l. 1957 smo do konca novembra proizvedli 169 tisoč ton, tako da smo verjetno z decembrsko proizvodnjo dosegli stari rekord.

Znatno povečanje smo dosegli tudi v proizvodnji škroba. Velike proizvodne zmogljivosti škrobarne v Zrenjaninu so bile šele letos nekoliko bolj popolno izkoriščene. Pomanjkanje koruze je bilo glavna ovira, ki jo lahko trajno opravi šele porast kmetijske proizvodnje. Z več kakor 20 tisoč tonami je proizvodnja škroba dosegla svojo doslej najvišjo ravno.

Konzervna industrija je v letu 1957 zelo napredovala. Proizvodnja mesnih in ribjih konzerv se je naglo povečala. Tako pri prvi kakor pri drugi skupini je proizvodnja presegla 10 tisoč ton. Ta obseg proizvodnje ni zadosten, ker pomeni samo nekaj več kakor en kilogram konzerv na prebivalca in leto. Porast pa je vendarle pomemben, ker je proizvodnja v l. 1957 skoraj trikrat večja kakor v l. 1954 in približno štirikrat večja kakor pred vojno. Napredek konzervne industrije bo vplival na bolj sodoben način prehrane in na spremembe v navadah prebivalstva.

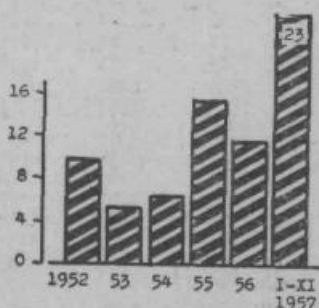
Lani je tudi proizvodnja piva prvič po l. 1951 presegla milijon hektolitrov. Znatni porast smo zabeležili tudi v proizvodnji bonbonov, čokolade in drugih živil.

Ta pregled ni zajel nekaterih novjših izdelkov živilske industrije, kakor so na primer: margarina in koncentrirane juhe.

Proizvodnja sladkorja
1952—1957
V tisoč tonah

razvoj je razen drugega tudi razvoj kmetijstva. V l. 1957 je narasla proizvodnja v tej veji za več kakor 25 odstotkov. Ta velik porast opazimo v vseh delih živilske industrije, dosežen pa je bil zaradi izredno rodovitnega leta.

Proizvodnja škroba
1952—1957
V tisoč tonah